

Een virtueel bezoek aan het Open Leercentrum Gent

1 september 2000

Auteur: Erika Blondé

Volume: 30

Nummer: 1

Pagina's: 35-42

Documenten

- [vonk_jrg30_009.pdf](#)

een virtueel bezoek aan het open leercentrum gent erika blonde zelfstandig leren zelfsturend leren docentonaafhankelijk leren flexibel leren open ieren leren ieren er wordt nogal wat geleerd en vooral gegoocheld met termen en begrippen als we er de literatuur op naslaan wij wilden weten hoe het er in de praktijk aan toe kan gaan en brachten een virtueel bezoek aan een open leercentrum verder olc virtueel want deze tekst is geen interview oude stijl met pen en papier en een gezellig krakende cassetterecorder als basis voor deze tekst diende een schriftelijke vragenlijst die de werkgroep open leren van het centrum basiseducatie antwerpen opstelde in het kader van een prospectie bij verschillende olc s na enkele telefonische en elektronische contacten met jan van assche en veerle van den ende medewerkers van het olc van leerpunt is die vragenlijst bewerkt en in het interview hieronder gegoten eerpunt is het centrum voor basis beten als voor gealfabeteerden rekenen educatie cbe in gent dat een olc in en sociale kennis vaardigheden we val werking heeft 2 cbe s zijn erkende onder len meteen met de deur in huis of beter in wijsinstellingen voor laagge het olc en kijken eventjes mee over de schoolde volwassenen met schouders van jan en veerle dat geeft maximum tien jaar scholing ze alvast een mooie indruk van wat hier kan en kunnen er terecht voor cursussen neder mag welke leermiddelen zoal gebruikt wor lands eerste taal lees en schrijfgroepen den en wat er voor een begeleider bij komt nederlands tweede taal zowel voor analfa kijken het olc is ingericht in een groot lokaal waarin door het plaatsen van kasten ver schillende hoeken gecreeerd werden er staan elf pc s twee printers enkele grote tafels een tv video en kasten met materiaal er zijn ook borden en een telefoon aanwezig jan komt wat vroeger om alles klaar te zetten pc s aan controleren op de fiches wat iedereen wil oefenen en de juiste softwareprogramma s opstarten sevike 36 jaar amina 44 jaar en nong 25 jaar alle drie beginners van nt2 komen giechelend binnenwaaien ze oefenen een uur zelfstandig en daarna heb ben ze leeswerkplaats oefenen met het programma welke klinker gaat vlot de volgende keer kunnen amina en nong beginnen met het volgende programma rt spelling jan heeft getracht een volgorde te zoeken in het gebruik van

de educatieve software daarbij houdt hij rekening met zowel het taalaspect als het leren. Sept okt 2000 nummer 1 30e jaargang werken met de computer het programma ik oefen met de muis is meestal het eerste programma dat wordt aangeleerd. Amina zoekt woorden op in het beeldwoordenboek ze vindt het zo interessant dat ze het ook wil kopen. Berir heeft zich onlangs aangemeld in leerpunt maar zal pas in september in een groep van nt2 kunnen beginnen. Hij wil nu al zoveel mogelijk komen oefenen. Hij werkt met het programma welke klinker en kiest zelf de oefeningen die hij wil herhalen. Jan en Veerle hebben de indruk dat hij niet echt laaggeschoold is. Misschien kan hij in september beter in een centrum voor volwassenenonderwijs. Osp Nederlands leren in dat geval is het olc een ideale plaats voor observatie en eventueel doorverwijzing. Abdelmalek 26 jaar volgt de opstartcursus naar werk en komt zich voorbereiden op de psychotechnische proeven. Hij zat in de nt2 groep niveau 4 en kent nu voldoende Nederlands om in een art 60 contract te stappen met het programma. Pikazo oefent hij ruimtelijk inzicht op de computer. De eerste keer vond hij het moeilijk nu heeft hij het onder de knie. De volgende keer wil hij verder oefenen met de psychotechnische proeven. Rekenrijtjes heeft hij nog niet gehad. Zohra 38 jaar en Hafida 27 jaar zijn twee analfabete anderstaligen uit de groep alfa 2. Zij zitten geconcentreerd te werken met de cd rom van het programma 7 43. De begeleiders van het olc moeten enkel het programma opstarten. De vas te begeleider van hun lesgroep bepaalt telkens wat ze moeten doen. Het zijn oefeningen op de woorden die ze al in de les gezien hebben. De twee cursisten weten zelf wat ze moeten doen. Herhalen als ze fouten gemaakt hebben en overgaan naar de volgende oefening als het foutloos was. Soms geeft de vaste begeleider van de groep ook nog oefeningen op papier mee die kunnen ze dan maken zodra ze een basiswoord op de pc hebben afgewerkt. Claudine 44 jaar en Elsa 61 jaar volgen allebei niveau 3 4 van de lees en schrijfgroepen nt1. Claudine heeft zich ondertussen al geïnstalleerd met het instructieboek. Word 1. Veerle informeert hoe het loopt. Het lukt Claudine aardig om zelfstandig te werken. Samen bespreken ze eventjes wat ze daarna best aan pakt. Word 2 is eigenlijk te gespecialiseerd. Excel zal ze waarschijnlijk op haar werk meer kunnen gebruiken. Momenteel is ze in ziekteverlof maar ze gebruikt die periode om te leren werken met de courante softwareprogramma's zodat ze goed voorbereid is om in september opnieuw te gaan werken. Elsa zit te worstelen met powertype het programma om te leren typen. Ze wil blind leren typen met tien vingers. Om 10 30 uur komt de tweede lichte binnenwaaien om de computers optimaal te kunnen gebruiken. Wordt de voormiddag in twee gedeeltes. Sommige cursisten blijven langer omdat ze tijdens hun werkuren komen en gedurende het volledige dagdeel niet ingeschakeld worden op de werkvloer. Het is soms improviseren mensen van pc laten veranderen omdat niet alle programma's overal geïnstalleerd zijn. Vr ii 30e jaargang nummer 1 sept okt 2000 m vonk wellicht trappen we nu een open vonk. Hoe open is het olc deur in maar voor alle duidelijkheid wat is een olc. We houden het olc zoveel mogelijk open per week drie dagdelen en een avond. Een olc zo staat het ook in onze infofol. Cursisten aangemeld via verschillende der is een plaats met specifieke leer-mid kanalen. Mogen zelf bepalen wanneer ze delen waar deelnemers zelfstandig op hun willen komen. Hoe vaak per week en voor eigen tempo en op hun eigen niveau.

onder hoelang ze kunnen bijvoorbeeld de ene begeleiding kunnen werken en oefenen week vier keer komen de andere week niet een olc is een van de verschijningsvormen we leggen wel uit dat geregelde oefening om aan open leren te doen onder open beter is voor het leerproces maar we leg ieren verstaan we onderwijs dat breed toe gen niets op cursisten komen op het tijd gankelijk is waarbij mensen moeten kunnen stip dat hen het best past en ze zijn ook vrij kiezen uit een aanbod dat aansluit bij hun om te pauzeren wanneer ze dat willen ze individuele leerbehoeften zowel inhoudelijk beginnen en stoppen op verschillende als methodisch momenten de verantwoordelijkheid ligt vol ledig bij de cursisten wij zullen zelf geen ini de leermiddelen in een olc kunnen com tiatief nemen om mensen op te bellen of puters zijn maar ook mappen met aan te moedigen om terug te komen opdrachten cassetterecorders video s tijd schriften en naslagwerken het materiaal dat gebruikt wordt geeft mogelijkheden vonk moeten cursisten een plaatsje voor feedback en zelfcontrole een ander reserveren of kunnen ze zo binnenvallen kenmerk van een olc is dat het makkelijk toegankelijk is en vaak open als educatieve we werken altijd op afspraak cursisten ben je meer een begeleider dan een docent maken zelf een afspraak of laten er een boeken via hun lesbegeleider de afspraken worden genoteerd in een agenda aan het vonk wanneer zijn jullie opgestart met onthaal van leerpunt dat kan telefonisch welke middelen en ze hoeven niet te vragen naar de bege leider van het olc er worden geen vaste we zijn opgestart in oktober 98 als de wekelijkse afspraken gemaakt tenzij met de samensmelting van de toenmalige taal en cursisten vanuit opleidings en tewerkstel rekenwerkplaats van leerpunt en de ste lingsprojecten na elke bijeenkomst en bij delijke opleidings en tewerkstellingspro elke afwezigheid moeten de cursisten dus jecten van de stad gent het olc wordt zelf voor een nieuwe afspraak zorgen bemand door anderhalve educatieve een daarvan wordt gedetacheerd door de stad gent de halftijdse wordt betaald uit een vonk wat is de personeelsbezetting voor enveloppe die het cbe van het departe de bijeenkomsten hoeveel educatieven ment onderwijs krijgt de start werd mee voorzien jullie per aantal cursisten mogelijk gemaakt dankzij een gift van zes pc s door een serviceclub en vier afgeschre afgelopen schooljaar waren er minstens twee ven computers van de educatieven en maximum 21 cursisten per bijeenkomst inmiddels zijn alle computers bijna vervan sommigen blijven de hele tijd drie of drie en gen maar ze hebben zeker in het begin een half uur de meesten ongeveer twee uur hun diensten bewezen cursisten in het olc moeten op eigen tempo kunnen werken als de opdracht vragen of problemen oproept moeten we ervoor zor sept okt 2000 nummer 1 30e jaargang vtij gen dat ze zo weinig mogelijk moeten wach oefening als hij klaar is overloopt en verbe ten we voorzien daarom dubbele begelei tert hij die samen met ons de andere cursist ding als er voor een sessie weinig cursisten werkt zelfstandig vraagt uitleg als hij er niet zijn is er slechts een begeleider aangezien alleen uitkomt of twijfelt en nadien verbete we op afspraak werken zien we dat meestal ren we samen nog een andere cursist aan het aantal inschrijvingen je kan echter werkt volledig zelfstandig controleert en ver moeilijk zeggen hoeveel begeleiders je moet betert zelf we overlopen en bespreken zijn voorzien voor een bepaald aantal cursisten aanpak proces het resultaat ervan pro je moet immers rekening houden met een duct en de struikel-

blokken aantal factoren zijn er nieuwe cursisten zijn er mensen met wie je de leerlijn moet bespreken voor de leerlijn gebruiken we verschillende ken zijn er cursisten die minder zelfstandig doelenboeken van sve amersfoort als werken zijn er analfabeten of moeilijke lezers richtlijn ook de opbouw die in sommige bij beginnen ze allemaal tegelijk of druppelen materialen al voorhanden is kan als leerlijn ze binnen dienen we zorgen ervoor dat de cursist steeds op een laag niveau begint dat heeft als voordeel dat het niet afschrikt dat de vonk hoe zelfstandig wordt er geleerd cursist vlot kennis en vaardigheden kan met andere woorden wie bepaalt de opbouwen en zo een stevige basis verwerft leerdoelen en de leeractiviteiten hoe hoe lager het niveau waarop een cursist wordt de leerlijn opgebouwd hoe wordt begint hoe meer zijn zelfvertrouwen kan stijgen over het leerproces gewaakt gen het enige nadeel hiervan is dat cursisten ten soms de indruk krijgen dat het allemaal in de eerste plaats is het de cursist die zo moeilijk niet is vooral bij de voorbereiding bepaalt wat hij wil leren soms wordt hij van psychotechnische proeven merken we hierbij geholpen door de begeleider van zijn dat ze vinden het dan niet altijd nodig om lesgroep of door de trajectbegeleider van zich grondig voor te bereiden en zijn later ocmw vda opleidingen of tewerkstelling verwonderd dat ze niet slagen voor de test lingsprojecten maar de cursist moet het zelf zien zitten in een groep kan hij zich nog elke bijeenkomst noteren we van elke cursus verbergen achter de anderen maar in het systeem de activiteiten van die dag de vorderingen moet hij het zelf doen om te starten in gen de opmerkingen van de cursist over het het o.c. is zelfstandig kunnen werken nog materiaal zijn wensen en onze observaties geen vereiste dat is juist wat we de mensen dat kan eventueel aangevuld worden met sen willen leren bevindingen of opmerkingen van de lesbegeleider maar dat gebeurt tot nu toe weinig de eerste bijeenkomst en bepalen wij en regelmatig bespreken we dat alles met de soms de vaste begeleider in de lesgroep van cursist hij wordt ook aangemoedigd om zelf leerpunt aan welke leeractiviteiten gewerkt initiatief te nemen bijvoorbeeld door zelf te worden en welke oefeningen er gemaakt bepalen wanneer herhaling nodig is want moeten worden gaandeweg wordt de cursus neer hij sterk genoeg staat om een nieuw systeem betrokken in deze keuze sommige onderdeel te beginnen wanneer hij afwisselende mensen voelen zich ook pas na een tijdje lings wenst wanneer een oefening te saai zeker genoeg om zelf hun leerproces te sturen wordt als we vinden dat zijn houding of ren onder andere omdat ze dan pas zicht keuze niet zo goed is bespreken we dat krijgen op wat kan en niet kan al naargelang de behoefte krijgt de cursist onder we proberen om de cursist zoveel mogelijk steuning bij het uitvoeren van de taken de zelfstandig te laten werken en pas bij te ene cursist krijgt uitleg en werkt aan een springen als het echt niet anders kan er int 30e jaargang nummer 1 sept okt 2000 wordt ook assertiviteit van hem verwacht hij sociale contacten groepsgevoel verbonden moet zeggen wanneer hij iets niet begrijpt denheid met de begeleider spelen hierbij wanneer iets te moeilijk of te gemakkelijk is geen rol hij komt om te leren niet voor de in het begin was het wel moeilijk om als gezelligheid elk oefenmoment moet dus begeleider niet onmiddellijk in te grijpen geslaagd zijn anders haakt hij af hij is vrij maar om de cursist het zelf te laten oplossen om naar het o.c. te komen dus ook om sen of zelf hulp te laten vragen met anders eruit weg te blijven taligen met een beperkte kennis van het

nederlands is dit natuurlijk niet eenvoudig voorlopig hebben we daar geen oplossing vonk hoe vinden nieuwe cursisten de voor we vragen toch steeds of het moeilijke weg naar het olc was een leuke oefening of ze willen herhalen of een nieuwe oefening maken nieuwe cursisten kunnen zich op verschillende manieren aandienen in het olc meestal worden ze doorverwezen vanuit vonk als begeleider moet je wel heel een lesgroep in leerpunt het gebeurt ook wat in je mars hebben dat cursisten door externen worden doorverwezen dat zijn bijvoorbeeld opleidings ja de taken van de begeleiders zijn erg uit of tewerkstellingsprojecten trajectbegeleiding gebreid en gevarieerd eerst en vooral is er anders van ocmw of vdab en werkgevers het bespreken van leerdoelen leerlijn en sommige bedrijven sturen werknemers leeractiviteiten per cursist en de opvolging door als ze vinden dat die nog iets zouden daarvan het observeren van zijn leervaar moeten bijleren om beter te functioneren digheden en attitudes en die bespreken met zo zijn er al doorverwijzingen gebeurd door hem vinden we heel belangrijk zo krijgt de volvo of een van zijn toeleveringsbedrijven cursist immers meer zicht op zijn leergedrag door stadsdiensten door de lijn soms en kan hij zelfstandiger gaan werken komen ze ook geheel zelfstandig dus zonder doorverwijzing binnengestapt je hebt als begeleider kennis nodig over verschillende leerdomeinen door het feit dat we met twee zijn kunnen we elkaar daarin vonk welke leermiddelen worden er aanvullen toch kiezen we ervoor om de cur gebruikt in het olc sisten niet te koppelen aan een begeleider we moeten allebei voor iedereen aanspreek we hebben een grote variatie aan leer-midde baar zijn verder heb je kennis nodig van de len en materialen in huis er zijn computers aanpak per niveau en moet je per cursist de met educatieve software vooral van owg geschikte aanpak zoeken je moet als eduroom dinamic rijbewijs en powertype begeleider ook steeds materiaal zoeken dat autocorrectieve oefeningen loco voor nt1 aangepast is aan de mogelijkheden en ken nt2 en rekenen verder schriftelijk materiaal nis van je cursisten ze moeten hun voorop zoals rekenen toegepast werkboeken spel gestelde doel immers zo vlug mogelijk kun lingschakel nt2 denkwerk verwijswaarden nen bereiken zonder op een frustratieniveau voorbereiding psychotechnische testen te werken voor die zoektocht naar aange zelfstudieopdrachten tv met video casset past materiaal is het nodig de eigen materia terecorders en allerhande naslagwerken lenbank goed te kennen en voortdurend oog woordenboeken beeldwoordenboek atlas te hebben voor nieuw materiaal talrijk voor rekenen we maken zelf geen materialen aan dat vraagt immers veel tijd een cursist die naar een olc komt blijft en is niet eenvoudig alleen als je aan zijn leervraag kunt voldoen sept okt 2000 nummer 1 30 e jaargang in het olc is geen aansluiting op internet op het vlak van faciliteiten en voorzieningen voorzien enerzijds omdat er geen budget zitten we nu al een heel stuk verder dan voor is anderzijds omdat we er nog niet vorig jaar we hebben betere pc s een gro helemaal uit zijn wat we de cursisten willen tere ruimte en meer openingsuren op het aanbieden zomaar surfen of chatten is niet vlak van de organisatiestructuur moet er de bedoeling van internet in een olc echter nog een hele weg worden afgelegd cursisten die er toch op willen werken kun momenteel is het olc er maar open leren nen we doorsturen naar de stadsbibliotheek op zich in de groepen gebeurt nog weinig er is wel informeel overleg met collega s en externe doorverwijzers over

cursisten die zij vonk hoe verloopt de wisselwerking tus stuurden maar er gaat in de lesgroepen nog sen het olc en de rest van het centrum geen systematische aandacht naar open ieren het zou ideaal zijn als er een duidelijke bij de voorbereiding van het olc hebben link kwam tussen wat de cursisten in het we ons gebaseerd op de roos van open olc doen en wat er in de lesgroepen leren bensmann kleinheerenbrink 1997 gebeurt ook daar kan immers gewerkt wor dat is een schema in de vorm van een den aan zelfstandig leren dat is niet voorbe roos de roos symboliseert vier gebieden in houden voor een olc er is wel een werk het onderwijsproces die van belang zijn groep open leren in het centrum maar die voor het succes van open leren namelijk is nog niet zo vaak samengekomen ook de organisatiestructuur de faciliteiten en methodisch moet er nog intensiever gewerkt voorzieningen de onderwijsinhoud en worden aan de leerlijn van elke individuele methodiek en de leerwegen d i het cursus cursist dat gebeurt nu nog weinig aanbod en de leertrajecten de essentie van open ieren is dat er tussen die vier tot slot kreeg ik een succesverhaal dat illus gebieden een onderlinge samenhang is treert wat een zwakkere leerder zoal kan een verandering binnen het ene gebied om bereiken in een olc ik hoef niet langer de cursist centraler te stellen heeft automa overtuigd te worden van het nut en de voor tisch consequenties voor het andere delen die een olc te bieden heeft dit is het verhaal van theo een zwakke leerder bij nt1 hij kwam voor t eerst binnen met de vraag om een computer te leren gebruiken heel eenvoudig is hij begonnen met het verkennen van een toetsenbord en muisoefeningen dan heeft hij een tijdje een toetsenbord meegenomen naar huis om te kijken waar al die let ters staan daarna is hij overgeschakeld op leren typen hij kan de letters nu snel terugvinden zonder echt blind te typen daarna leerde hij traag maar correct ver slagen intikken en ze op diskette bewaren nu heeft hij thuis een oude computer tikt zelfstandig tekstjes in opent de juiste programma s en bewaart teksten op dis kette als zwakke lezer herkent hij toch icoontjes woorden als bestand openen opslaan e d momenteel oefent hij zelfstandig met power-type met letters die hij nog niet goed weet staan en is nu begonnen met dicteetjes en dat lukt prima erika blonde ter voortlaan 16 2650 edegem erwin denys nokia com 30e jaargang nummer 1 sept okt 2000 noten 1 met dank aan jan van assche veerle van den ende van het olc van leerpunt in gent en de werkgroep open leren van het centrum basiseducatie antwerpen leerpunt cbe gent hippoliet lammensstraat 10 9000 gent tel 09 224 24 12 e mail info cbegent be weesire cbegent be 2 ook in de provincie antwerpen zijn er een aantal centra voor basiseducatie die een actief olc hebben we denken aan het cbe in turnhout en het cbe in zuiderkempen geel dat laatste verdient een extra vermelding omdat het een mobiel olc is de regio zuiderkempen is erg groot daarom is het niet mogelijk om een vaste standplaats aan het olc te koppelen dan zou een aantal cursis ten het olc nooit kunnen bezoeken samen met een hogeschool in geel slaagde het cbe zuiderkempen erin om via een europees project veertien draagbare computers aan te schaffen deze worden beurtelings gebruikt door de hogeschool en door het cbe de programmatuur voor beide scholen werd op de portables gezet op de dagen dat het cbe de portables ter beschikking heeft worden ze ofwel geïnstalleerd in geel in herentals of in mol daarbij komt natuurlijk voor de begeleiders wel wat technische

vaardigheid kijken er reist ook een gsm mee met de open klas zodat de cursisten de begeleiders kunnen verwittigen als ze plots verhinderd zouden zijn om te komen op voorhand inschrijven is immers noodzakelijk na een sessie open klas wordt per cursist een opvolgblad ingevuld met daarop de rubrieken persoonlijke gegevens verheldering van de leervraag wat kwam de cursist precies oefenen oefeningen welke oefeningen maakte z hij op de computer en een nabespreking op het vlak van technische vaardigheden inhoudelijke vaardigheden en zelfstandig werk tot slot kruisen de begeleiders van de open klas aan of de cursist best nog eens hetzelfde komt oefenen of de begeleiders van de open klas dan wel de educatieven van de normale klasgroep voor een volgende oefenstap moet zorgen of de cursist is uitgeleerd nvdj lesjes met dank aan katrien janssens myriam marien van cbe zuiderkempem werft 30 2440 geel tel 014 58 4191 e mail c b zuiderkempem village uunet be bibliografie bensmann a a kleinheerenbrink de roos van open leren een handreiking bij het invoeren van open leren in een be instelling rotterdam ecr 1997 schriftelijke leermiddelen beeldwoordenboek 5000 nederlandse begrippen in woord en beeld samenst d faber t roorda b vennema groningen jacob dijckstra 1984 sept okt 2000 nummer 1 30 e jaargang denkwerk effectief lezen c culshaw d waters ned bewerking h broos zeist dijckstra 1985 doelenboeken wiskunde nederlands als moedertaal amersfoort sve loco mini loco malle de sikkel talrijk 6 onthoudbladen g tersago wolters leuven 1992 verwijswoorden lestra lessen in strategieen voor begrijpend lezen voor moeilijk lerenden van 11 16 jaar h peeters enschede slo werkboeken spellingschakel voor allochtone cursisten didactisch bureau ivio lelystad stichting ivio software dainamic vzw educatieve software mottaart 20 2230 herselt edurom a w bruna multimedia utrecht owg stichting voor educatief computergebruik postbus 1206 nl 6040 ke roermond t u s s d o r canon cultuurdagen de canon cultuurdagen willen dialoog en uitwisseling op gang brengen tussen leerkrachten en directies enerzijds en kunstenaars kunstbemiddelaars en cultuurwerkers anderzijds vertrekpunt zijn praktijkvoorbeelden kunst en cultureducatie vanuit het onderwijs in veel basis en secundaire scholen gebeurt er flink wat op het gebied van kunst en cultuur veel van deze initiatieven kunnen stimulerend werken voor anderen daarnaast lichten verenigingen en instellingen met een specifiek kunst en culturaanbod hun mogelijkheden voor het onderwijs toe in het najaar 2000 vinden deze canon cultuurdagen voor de vierde keer plaats in de culturele centra van dilbeek 13 november genk 14 november en torhout 17 november inlichtingen en inschrijvingen piet convents canon cultuurcel van het departement onderwijs h consciencegebouw koning albert 11 laan 15 1210 brussel tel 02 553 96 69 fax 02 553 96 75 e mail piet convents ond vlaanderen be r